

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszatérítését vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

A drágaság.

Írta: Jeszenszky Pál kir. tanácsos, az O. M. G. E. ügyvezető titkára.

Alig van aktuálisabb kérdés, mint a drágaság kérdése. Az utóbbi hetekben még a képviselőházat is mozgásba hozta, sőt napokon át foglalkoztatta. Magától értetődik, hogy e kérdésben is nagyon elmentések voltak a vélemények, aszerint, amint a szónokok, a fogyasztók, vagy pedig a termelők szempontjából bírálták a kérdést.

A fogyasztók a drágaság miatt a mezőgazdaságot okolják s védővámoknak tulajdonítják, különösen a hus és a többi élelmiszereknek drága voltát. Hát hiszen, hogy a védővámoknak gyenge termés esetén meg van a kívánt hatása, azt tagadni senkinek sem jut eszébe, de hogy a védővámok hatását a laikus publikum tulbecsüli, azt néhány adattal bizonyíthatjuk. Julius 29-én pl. Budapesten 20.20 korona, Liverpoolban 21.79 korona, Bécsben 23.30 korona, Prágában 21.20 korona, Mannheimben 25.62 korona, Párisban 24.74 korona, Chicagóban 20.10 korona, Newyorkban 20.18 korona volt a buza ára. A védővámokkal védett Magyarországon a buza métermázsánkénti ára tehát teljesen egyforma a vámmentes amerikai piacok buza árával. Vámvédelem nélkül vajjon mekkora ára lenne

a magyar búzának s mezőgazdaságunk a drága munkabér s nagy terhek mellett vajjon hogy existálhatna? Ezekkel a kérdésekkel persze a fogyasztók nem tartják érdemesnek foglalkozni.

A hus rendkívüli drága voltát sem a Balkán államok elmaradt állapotáhozatalának lehet tulajdonítani. Bizonyítja ezt az is, hogy a szerb állapotáhozatalt 1907-ben betiltották, habár 70.000 drb. marhával kevesebb került a budapesti piacra, a hus ára még sem emelkedett, mert a saját tenyésztésünkből származó kinalat a keresletet mindig kielégítette, kielégíti most is s csupán kivételünk csappant meg. Az erős áremelkedésnek okai a rossz takarmánytermésű évek, ami azonban természetes, mert hiszen a drága takarmánnyal tartott jószág árának arányban kell állani a ráfordított költségekkel.

Tény azonban az, hogy a husár nem áll arányban az élő jószág árával. Világos tehát ebből, hogy a husdrágaságot a közvetítő kereskedelem idézi elő. Elkerülhetetlenül szükséges tehát elsősorban az illegális közvetítés csökkenteni és a fogyasztót a termelővel közelebb hozni.

A drágaság azonban nemcsak speciális magyar, hanem nemzetközi jelenség is és a pénz vásárló képességének jelentékeny csökkenésében leli magyarázatát.

Nálunk azonban sok más egyéb faktor is segíti a drágaságot intenzívebbé tenni. Itt vannak pl az ipari kartelek, a sindikátusok, amelyeknek egytől-egyig célja az áremelés. Az áremelésnek csak részben ad létjogosultságot a folytonos strájkok által kiereszkolt munkabér drágulás.

A drágaság enyhítésének első módja tehát a közvetítő kereskedelem kiküszöbölése. Ezért van tehát szükség termelő és fogyasztási szövetkezetekre, melyek árcsökkentő képességét az említett parlamenti vitában cáfolták és kétségbe vonták. Ennek az álláspontnak a képviselője azonban megelégedett arról, hogy a fogyasztási szövetkezetek hamisítatlan és jóminőségű árut adnak a fogyasztónak és ha a portékák ára azonos is a kereskedőkével, azoknak jóminősége a szövetkezetek áruit határozottan olcsóbbá teszi a szatócsok áruinál.

A szövetkezetek ellenségeit azonban hasztalan próbálnók, napnál fényesebb argumentumokkal meggyőzni. Hasztalan utalunk a nyugati államok hatalmas szövetkezeteinek a példájára, amelyek leginkább igazolják a fogyasztó szövetkezetek létjogosultságát és életrealitását. Igaz ugyan, hogy ott más a publikum is és a nyugati államokban a szövetkezeti eszmét még nem diskreditálta a részvénytársaság m. sz. fele csodabogár.

A drágaságnak egyik jelentékeny oka

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Le a Rajnán.

A biharfüredi Czárán-émlékünnepen július 7-én felolvasta: Némethy Gyula dr.

Most, hogy egy huszpercnyi kis előadás keretében be kell számolnom alig három hete megtett rajnai utam benyomásairól: teljes mértékben elfog az érzés, mely a koszos poéta következő szavait sugallotta:

nem érez az, ki érez
szavakkal mondhatót . . .

Valóban, akármily csudás alkotása a nyelv, a beszéd az emberi érznek, ha valami olyat akarunk vele kifejezni, ami lelkünk mélyéig megérintett bennünket, tapasztaljuk: homályos üveg az, melyen át a táj alakja, formái, fénye, színe ugyancsak megfogyott erőben, szépségben mutatkozik.

Borult időben indult el Schnellampferünk, — gyorshajónk — a szép öreg Mainz kikötőjéből július 10-én, vasárnap reggel, de a borult idő ellenére is egész Noé bárkája volt az: vízi Berlitz-iskola, melyben Európa minden nevezetesebb nyelvét tanulmányozhattuk volna. A táj az egymással rézsutt szemben fekvő Bingenig és Rüdeshaimig egyhangú lapály, de itt hirtelen felszöknek a hegyek a gyönyörű széles folyam mindkét partján 400—500 méter

magasságig, s kezdődik a csudaszép rajnai panoráma, mely több óra hosszáig át Coblenzig nem lankadó szépségeket tár elénk. Rüdeshaim táján e forma — fény és szín — operának hatalmas nyitánya ouverture-je harsan meg: a hegyoldalon észak felől, magasan a Rajna felett áll a niederwald-i Nationaldenkmal, a diadalmas Germania. 1876-tól 1883-ig építették e kolosszust a nemrég elhunyt Schilling drezdai szobrász alkotását, közadakozásból másfél millió márka költséggel. Maga a főalak, Germania 10 és fél méter magas, talpzata 24 méter. A Wacht am Rhein dallama szólal meg lelkünkben midőn ezt a fölséges bronzalakot megpillantjuk. Germania balját egyenes kardon pihenteti, jobbájában magasra tartja az 1870—71-iki diadalok után újra egyesült hatalmas német birodalom jelvényét: Nagy Károly koronáját. Hosszu haját szellő lengeti. Freiligrath lelkes sorai jutnak eszünkbe:

Hurrah, du stolzes, schönes Weib,
Hurrah, Germania!
Wie kühn mit vorgebeugtem Leib
Am Rheine stehst du da!
Im vollen Brand der Juliglut
Wie ziehst du frisch dein Schwert!
Wie trittst du zornig frohgemut
Zum Schutz vor deinem Herd!
Hurra, hurra, hurra!
Hurra Germania!

A Rajna, a németek szent folyama, melynek majdnem teljes folytatásában Schiller nyelve zeng, melynek partján a világ egyik legnemesebb itala, a Rheinwein terem, melynek vizében Baseltől Kölnig a legszebb, legfölségebb

német dómok képe tükröződik, gyönyörű városok, régi kultúra gócpontján virágzanak, mely fölött a legszebb német mondák, a Niebelungen és a többiek emléke leng: a Rajna németek vagy negyven esztendeje teljesen és kizárólag Svájtól Hollandiáig . . . a teljesen levert, megalázott Franciaország ellenben torradalmi következtében ijesztő rohamossággal hanyatlak, népe pusztul . . . nem kell már énekelni Rajnavizre szomjas franciákkal szemben:

»sie sollen ihn nicht haben
den schönen deutschen Rhein« . . .

Mintha ezeket mondaná az a diadalmas Germania a rüdeshaimi mosolygó szőlők felett . . . Vagy talán csak én gondoltam és éreztem mindent, csudálva a német nagyságot, de mélabuval gondolva a nekünk magyaroknak sokkal rokonszenvesebb francia nemzet szomorú sorsára, amely most, mintha esztétet vesztette volna, vitézségét védtelen apácák és szerzetesek üldözésében mutatja ki . . . quem Deus perdere vult, prius dementat . . .

Csak most veszem észre, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy azt beszéltem, amit éreztem és gondoltam, nem pedig azt, amit láttam, pedig bizony érdemes lenne, ha lehetne kihuzni azt a fölséges panorámát hallgatóim lelki szeméi előtt, amelyet a hajóról nem lankadó gyönyörrel élveztünk. Képzelnék tehát egy olyanforma szép nagy folyamot, mint a mi, a zöld Rajnánál szebb, kékszíntű Dunánk, jobbról balról gyönyörű hegyekkel szegve, nem oly rövid vonalon, mint a Visegrád-esztergomi, de

az élelmiszer ipar rendezetlensége és széttagoltsága, valamint ennek tulságos áremelő törekvései is. Előmozdítja a husrágaságot a kormánynak az a helytelen politikája, amely premiumokkal segíti elő az abrakarmányoknak az országból való kiözönlését. Ez drágítja nálunk az állathizlálást. Csökkenteni lehetne a drágaságot a togyasztási adók leszállításával, vagy eltörlésével.

Ime feltártuk a drágaság főbb okait, amelyek után nagyon könnyű orvosszeri találni a drágaságra. Szüntessük meg a drágaság okait, ezzel együtt megszűnik maga a betegség is.

A marostordai botrány.

Erődsy főispánt diszkvalifikálták.

Az Erődsy Sándor marostordamegyei főispán és Désy Zoltán volt államtitkár meg gróf Bethlen István országgyűlési képviselők között felmerült lovagias ügyben összeült becsületbiróság másfél napi tárgyalás után hétfőn délután meghozta határozatát, mely Erődsy Sándor főispánt a lovagias elégtételadásra vagy vevésre képtelennek tartja. A határozat Marosvásárhelyen nagy meglepetést keltett úgy a főispán hívei, mint az ellenzék tagjai között. Az ellenzék a saját győzelmét látja a döntésben és biztosra veszi, hogy ezzel Erődsy főispánjának napja leáldozott.

A becsületbiróság hétfő délután egy órakor tényleg ki is hirdette határozatát, amely a következőképpen szólt:

Az Erődsy Sándor ur és gróf Bethlen István és Désy Zoltán urak között felmerült becsületbeli ügyben felkért becsületbiróság a következő ítéletet hozta: Erődsy Sándor ur lovagias elégtételadásra vagy vevésre nem képes. Marosvásárhely, 1910. augusztus 15. gróf Károlyi Gyula, Teleki Samu,

báró Fejérváry Imre, gróf Bánffy Miklós, Rohonczy Lőrinc becsületbirósági tagok.

Az Erődsy Sándor főispán ügyében összeült becsületbiróság elé — mint Marosvásárhelyről, a főispán köréből jelentik — nyolc védpontot terjesztettek, amelyek részint személye ellen irányuló, részint politikai természetű vádak. Hat pontra vonatkozólag a vád, mint alaptalan, megdőlt. Két vádpont maradt fenn, melyek közül az egyik szerint Erődsy mint főispán a postatisztviselőket arra akarta rávenni, hogy az ellenzék által a választási küzdelmek idején feladott, illetve vett táviratokat neki megmutassák; a másik vádpont szerint a főispán ezelőtt nyolc esztendővel idegen vadászterületen vadászott.

A becsületbirósági döntést Erődsy főispán segédei: dr Vargha Lajos főkapitány és dr Brada Sándor ügyvéd nem fogadták el.

Erődsy lemond.

A főhivatalos *Bud. Tud.* tegnap délután a következő jelentést adta ki:

Erődsy Sándor Maros-Torda vármegye főispánja a közte és Désy Zoltán országgyűlési képviselő közt felmerült lovagias afférban hozott becsületbirósági döntés után ma reggel Budapestre érkezett. A főispán a holnapi nap folyamán jelentést fog tenni gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnöknek, aki valószínűleg holnap érkezik hédervári birtokáról Budapestre és egyben rendelkezésére fogja bocsátani állását is.

Erődsy Sándor tegnap reggel így nyilatkozott a *Bud. Tud.* munkatársára előtt:

— Közjogi állásomnál fogva nagyon könnyen elkerülhettem volna, hogy becsületbirósági eljárásnak vessem magam alá. De mert a privátembert kezdték ki bennem, mégis rászántam magam és nem akartam mint némely képviselő, a menetelmi jog mögé rejtőzni. Könnyen tehettem ezt nyugodt lelkiismerettel, mert nincs multamban egyetlenegy olyan dolog, amely miatt emelt

homlokmal nem jelenhetnék meg az emberek előtt és mert joggal tételezhettem fel, hogy egy gavallér urakból álló becsületbiróság egyhangulag mondja ki igazamat. Természetes, hogy most már teljes erőmmel azon leszek, hogy azt a sebet, amelyet magánbecsületemen ejteni akartak, reperáljam. Ma, vagy holnap jelentkezni fogok gróf Khuen-Héderváry miniszterelnöknel és benyújtom állásomról való lemondásomat.

Héderváry Károly miniszterelnök a következőket mondta:

— Az Erődsy-ügyben értesültem már a becsületbiróság döntéséről, de Erődsy főispán jeleutását még nem kaptam meg. Amíg ez nincs a kezeim között, addig nem határozhatok. Különbösen holnap Budapestre utazom.

*

Az új Magyarország történelmében az Erődsy-éhez hasonló eset még nem történt. Az még nem esett meg, hogy egy a király által kinevezett főispánt becsületbiróság diszkvalifikált volna.

Tisza Kálmán miniszterelnöksége idején történt egy ehhez hasonló »politikai« diszkvalifikálás.

Csernátóyi Lajost, aki akkor a Hon szerkesztője és országgyűlési képviselő volt diszkvalifikálta a Nemzeti Kaszinóban egy albornagy elnöksége alatt működött becsületbiróság. Szerkesztettek el enné vádakat, melyek szerint Csernátóyi váltót hamisított, hazudott, meg ehhez hasonló egyéb dolgokat művelt volna. Ki is mondták rá a szentenciát.

Tisza Kálmán Azonban nem ejtette el Csernátóyit. Aznap este megjelent vele egy páholyban a Nemzeti Színházban, egész este együtt ült vele, aztán elvitte magával vacsorázni, másnap pedig egy kocsin érkezett Csernátóyival a képviselőházba. Karonfogva ment be vele a terembe és Tisza párhívei sorra üdvözölték a diszkvalifikált Csernátóyit.

*

órákon át. A gyönyörű hegyek ligetekkel, szőlőkkel vannak borítva, itt ott kopár sziklakkal regényesítve. jobbra-balra a többnyire rendkívül keskeny parton, vagy inkább a be-benyúló szűk völgyekben idilli városkák szép templomokkal; fölöttük, hegyoldalon, magas ormokon kastély kastélyt, vár várat, rom romot vált fel a legváltozatosabb festőiséggel, regék, mondák, történelmi emlékezések fölöttük lengő, láthatatlan koszorúival . . . Bingen, Rudesheim, Shrenfels, Rheinsten, Sooneck, Fürstenberg. Némely váracska, bizarr vátozatosság kedvéért nem a hegyoldalon vagy ormon emelkedik, hanem szigetcskén, a folyó közepén, mint pl. a Mäuseum Bingen mellett; Pfalznai ugyancsak a folyó közepén, még kisebb szigeten vagy inkább kőpadon egy hetyke kis vár mered, Gutenfels, melyet a hajók megvámolása céljából építettek a habok közé a középkor spenót huszárjai, az akkor sem kedvelt fináncok . . .

Bacharach, már a középkorban megénekelte bortermő hely biztatón mosolyog az utas felé. Régi dalok után írja róla az, Arany legenda, poétája Longfellow:

Bacharachban a Rajnán
És Hochheimban a Majnán,
Stein hegyén Würzburg mellett
Legjobb borok teremnek . . .

és alább:

Ah hogy kacag, énekel a gyöngyár,
Mily kellemes édes illat száll
A palackból, öble míg telecsurog
Mint hiacintok és dadofilok!

Ah habja be fényes, gyöngye be ragyog!
Vélnéd, hogy a rajnai napnyugatok'
Bibora fényét meglopta magának . . .

Sankt Goarnál hatalmas sziklahegy szökik fel a magasba egészen váratlanul, melynek profiljában Nagy Napoleon ormára véinek ismerni gazdagabb képzeletű utazók: ez a híres Loreley-sziklája.

Ich weiss nicht was solles bedenten,
Dass ich so traurig bin;
Ein Märchen aus alten Zeiten
Das kommt mir nicht aus dem Sinn . . .

És a Märchen, hogy ott a sziklán 143 méter magasban az itt kanyarodó egykor őrvényes veszedelmes Rajna tükre fölött aranyhaju tündér ül, ki énekével, szépségével őrvénybe csalja a hajóst, nem is olyan régi: Clemens Brentano a német romantikus poéta mesterkedése előtt a 19-ik század elején szó se volt Loreleyről. Azóta megénekeltek, megzenésítették s a dal játéka mellett érzelmes német bakfisek és epedő guvernántok a Rajna megdagasztásához elég könnyet sirnak és sirtak el. Heine, aki kortársa volt Clemens Brentanonak, mégis ein Märchen aus alten Zeitenről énekel. Ehhez képest meg lehet bocsátani a magyar verselőnek is a következő reklám-poémát:

Kis csónakán evez az ifjú,
A szíve vérzik, szíve fáj:
Honnan vevéd e bűvös hangszert
Óh égi tündér, Loreley?

Es csábasan mosolyg a tündér:
Jó ifju azt megtudhatod,

Sternberg Armin és Társa cégnél
E bűvös hangszert megkapod.

A Loreley ifju kora természetesen mit se von le a táj szépségéből, vagy Heine csudaszép dalának varázsából, hiszen Reviczky szerint:

A világ csak hangulat . . .

Alig került meg hajónk a Loreley-sziklát, ujjabb szépségek táruinak elbűvölt szemeknél: a Katz és Maus, Ruine Rheinfels, Kloster Bornhofen, Die feindlichen Brüder . . . Ez utóbbi, mintha csak Vörösmartynk két szomszédvára lenne. Lejebb, szinte hihetetlen mérszűsséggel szökik fel előttünk magas piramis hegy legtetetején Marksburg . . .

Gyönyörű panorámája a Rajnának, vajha úgy vonulnál el gyenge szavaim hatása alatt hallgatóim belső szemei előtt, mint ahogy Mnemosyné, az emlékezet muzsája elém varázsol téged e pillanatban . . .

Coblentz-nél kiszélesedik a völgy, elapulnak a hegyek: a szép nagy város a Mosel és Rajna összefolyásánál épült. A két folyó szögletében óriási monumentum emelkedik, kiklop-szi hatalmas talapzaton I. Vilmos császár 14 méter magas lovasalakja; az óriási mént egy szárnyas Victoria vezet. A diadalittas nemzet emléket emlékre épít, monumentumot monumentumra halmoz, hogy kövek kiáltásák széles e világnak a német nemzet győzhetetlenségét. Ezen az 1897-ben több mint

A becsületbirósági döntéseket egyébiránt — az egy szerencsétlen Jakabffy esetét kivéve, — még nálunk, a »lovagiassága hazájában sem szokták tulságosan tragikusan fölfogni.

Sokak előtt bizonyára még emlékezetes lesz gróf Forgács János volt hontmegyei főjegyző esete, akit Bánffy Dezső báró miniszterelnöksége idején a Nemzeti Kaszinó »becsületbeli« ügyekben elismerten a legfelsőbb magánfórum diszkvalifikált. Gróf Forgács Jánosnak azonban — a főuri bírak bizonyára nagy csodálkozására — volt elég esze ahhoz, hogy nem röpített golyót az agyába, hanem hazament gazdálkodni a birtokára.

Leégett világkiállítás.

Elpusztult kincsek.

A brüsszeli nemzetközi kiállítást, mely nemrégiben nyílt meg s felhalmozott kincseivel magára vonta az egész művelt világ érdeklődését, szörnyű katasztrófa érte: vasárnap este a pompás kiállításnak nagy része a lángok martaléka lett.

Az első lángok a belga kiállítási csarnok tetőzetén jelentek meg.

Amint lángok csaptak ki a belga kiállítási csarnok tetőzetén, néhány perc múlva tüzes fényesség világította meg Brüsszelt. Nem telt bele fél óra, már több százezer ember csődült össze a kiállítási területen, ahol rémséges izgalmak között fogtak munkába a tűzoltók és a rendőrök.

A szédületesen kavargó viharban, ugylát-szik, mintha az emeletes pavillonok milliókat érő kincsekkel együtt elsüllyedtek volna a lángok sziporkázó, sistergő vulkánjában. Az ordító, tomboló sokaságon végigsüvít az a rémes hír, hogy a kiállítás főhomlokzata, amelyet legnagyobbbrészt belga kiállítási pavillonok alkottak, teljesen rombadőlt. Az angol kiállítás teljesen elpusztult. Két negyedóra múlva már a francia pavillon is lángokban állt és a tűz

már minden külföldi pavillonra áterjedt. A francia vendéglő, Páris városának pavillonja, valamint az Avenue des Nations egész baloldala romokban hever. A francia pavillonban a köztársaság szobrán kívül minden elégett. A divatkiállításból sok kiállított tárgyat megmentettek, de a mentés közben husz ember megsebesült, közülük kettő súlyosan. A tűzoltók emberfeletti erőt meghaladó, szakadatlan munkával harcoltak a tűz ellen és az amerikai, japán, orosz és norvég kiállítási csarnokokat a veszedelemtől teljesen elzárták. Amíg ezek a mentési munkálatok folytak, a tűz átcsapott az olasz pavillonra és néhány pillanat alatt lángban állott a homlokzat, amely egymagában is rengeteg vagyont érő iparművészeti remek.

A legnagyobb veszedelemben forgott a közönség Ó-Brüsszel szűk sikátorai között. Innen nem volt menekülés. Vad jelenetek mentek végbe. Az emberek egymás testéről tépték le a ruhákat, a kerítést kidöntötték s úgy jutottak a szabadba. Innen csapott át a tűz a főváros házaira. Ezen a helyen volt a nagy állatsereglet. Négy csendőrt állítottak föl revolverekkel, hogy löjjenek agyon minden ragadozó állatot, amelyik feltöri ketrecét. De nem volt rá szükség. A sereglet gyönyörű példányai, oroszlanok, tigrisek és párducok a nagy füstben megfuladtak. Maga az állatsereglet megmaradt, a tűz odáig nem terjedt el, de a ketrecekben egy állat sem maradt életben.

A pusztulás helyére katonaságot rendeltek ki, amely azonban nem birt a kíváncsi tömeggel. A szó szoros értelmében puskatussal kellett visszaszorítani a sok ezer embert, aki tolongott a tűzhöz nézni.

A legnagyobb veszedelem idején sokan rabolni kezdtek. Szemtanuk állítják, hogy egy ember minden zsebet teletömte drágakövekkel és nagyértékű ékszerekkel. A gyémántok és ékszerek kiállítási csarnokában milliók pusztultak el. A kiállítás személyzete lázas sietséggel összekapkodott mindent ami kezéügyébe esett, nagy ládába és kosarakba dobálták a

mesés értékű gyémántokat, smaragdokat és az ötvösművészet remekait. Most feltűzött szurronnyal katonaság őrzi ezeket a kincseket. A kiállítási bizottság még éjszaka, mikor javában tombolt a tűzvész, ülést tartott és elhatározta, hogy a kiállítást nem zárja be.

A kiállítás területén egy pavillon romjai alatt megtalálták a kiállítás igazgatóságának pénzszekrényét, melyben 140.000 frank volt. Hozzáértők azt állítják, hogy 500 millió frank lett a tűzvész martaléka, de a legnagyobb rész biztosítva volt.

Kétségtelenül megállapították, hogy a nagy tűzvész nem követelt emberáldozatot. Mindössze 20—30 sebesülés van, de egyik sem súlyos.

A vezetőség elhatározta, hogy a kiállítást nem zárja be. Az elpusztult részek helyére kerteket csináltak. Azért tartják nyitva a kiállítást, mert ha bezárnák, az idegen kiállítók kártérítést követelnének. A belépőjegyek eladására részvénytársaság alakult huszonöt millió alaptőkével, a kormány protektorátusa mellett. Most folynak a tanácskozások, hogy mi legyen a teendő.

Nagyvárad — a művészetért.

A Művészház felhívása.

A Hlatky Endre főispán és gróf Teleki Géza által a Művészház nagyváradai szakosztályának megalakítását célzó szép mozgalom máris teljes sikerrel járt, a mai nap folyamán megalakult az előkészítő bizottság, mely a mai naptól kezdve bizonyára lelkesen fog dolgozni hogy a Művészháznak ez az első vidéki kiállítása, amely egyersmind első egyöntetű bemutatkozása a magyar festőművészek legnagyobbjainak is Nagyváradon, minden tekintetben sikerüljön és hogy érdeklődésre bírja városunkban azon elemeket is, akik eddig, sajnos, vajmi keveset törődtek a magyar képzőművészettel. Most alkalma lesz Nagyvárad város

másfél millió márka költségen épített emléken a következőket olvassuk:

Nimmer wird das Reich zerstört,
Wenn ihr einig seid und treu!

A magam részéről azonban azt hiszem: nem csak a diadaloktól ittas a rajnamenti német, legalább az a fiatal német, aki barátjával együtt már Mainznál elkezdte a »le az alkohollal« jelszót gyakorolni, s borról pezsgőre térve, Coblenz után a table d'hôte-nál felkapta a cukorkatartó asztaldiszt, magyarul Tafel-Aufsatzot, s közderültségünkre, melyben még angolok is osztoztak, tósztolni kezdett: nem csak a diadalról volt ittas. A diadaltól nem lehetett, hiszen őt épen a francia győzte le: Champagne itala. Jött is a besoffenes Elend: Bonn felé melancliolikus lett mint egy Biedermayer-alumbéli szomorufűz, lógott feje, keze, haja, s Hunyadra állottak a zsaluk.

Azt hiszem nem egészen jól értette ez az ifju Hagen vagy Siegfried Dingelstednek Rheinweinlied jét:

Wo solch ein Feuer roch gedeiht
Und solch ein Wein nach Flammen speit,
Da lassen wir in Ewigkeit
Uns nimmermehr vertreiben.
Stosst an! Stosst an! Der Rhein,
Und wärs nur um den Wein,
Der Rhein soll deutsch verbleiben!

O edler Staft, o lauter Gold
Du bist kein ekler Sklavedöld!
Und wenn ihr Franken kommen wolt,
So lasst vorher euch schreiben:
Hurra, hurra! der Rhein,

Und wärs nur um den Wein,
Der Rhein soll deutsch verbleiben.

Ha impozáns volt a rajnai ut nyitánya, a Niederwalddenkmal fináléja hatalmas, fölséges, a legszebb amit egyáltalán látni lehet a Rajna partján és ez a finálé: a dómok dómja, a legszebbnémet székesegyház.

Im Rhein im schönen Strome
Da spiegelte sich in den Wellen,
Mit seinem grossen Dome,
Das, grosse, heilige Köln.

Bizony megreszket szavam, mikor csak föl is említem ezt a csudaművet, melynek befejezésében Goethe titáni lelke nem tudott hinni. Valamikor 1248-ban tette le Hochstaden Konrád érsek a templom alapkövét, melynek első építője Meister Gerhard volt. Óriási aránya miatt csak a szentély készült el a kápolna koszorúval az északi mellékhajó és a déli torony egy csekély része a XV. század végéig. Jött a renaissance és reformáció, s elakadt az építés, a dóm úgy festett mint egy emberföltötti vállalkozás kővé meredt, földön vergődő szárny-szegelt óriási madara. 1842-ben, századokkal később az egész német nemzet közül akarattal fogott hozzá a kiépítéshez, 1880-ban szentelték fel hallatlan fényű ünnepségek között a teljesen elkészült dómot, mint a német nemzet génius leghatalmasabb művészi alkotását. Froude a nagytekintélyű angol esztétikus azt írja, hogy az emberi szellem leghatalmasabb látható alkotása a csucsives székesegyház. Az esztétikában mélyen tisztelt hölgyeim és uraim a vitáknak

többnyire csak kezdete van, vége nem igen szokott lenni, de annyi bizonyos, hogy aki a kölni dómot kívül belülről látta nem tarthatja képtelennek Fronde állítását. 144 méter hosszú ez a faragott kővekből épült óriási templom, melynek egy fő, négy mellék, egy kereszt-hajója van, szentélyét francia módra egy óriási folyosó és hét sokszegletű kápolnából álló koszoru veszi körül. Ezek a francia sugárzó kápolnák: chapelles rayonnantes. A nyugati homlokzaton két óriási 156 méter magas torony emeli az égbe keresztörzsáját. Kisebb toronyok egész erdeje veszi körül a templom testét, csudafinom toronyfiak, fiálék, melyektől a templom alig látszik. Egy ötletes író szerint egy ilyen csucsives székesegyház magasztos, megkövült »prae-fatio«; a főtoronyok magasba emelkedve, óriási Memnon-szobor módjára, mintha csak azt zengetné: Sursum corda! A kisebb toronyok, a magasba törve szintén visszazengik feleletül: Habemus ad Dominum!

Valóban lehetetlen, hogy föl ne emelkedjék magasabb lelki aspirációk régióiba az ember lelke, ha e fölséges szentegyházra tekint. Pedig: omnis gloria filiae regis al intus, a király leányának minden dicsősége belül van. A kölni dóm távolról nézve kolosszális: mikor a hajó közeledik, a szent város, das grosse heilige Köln felé, a síkság fölött egyszerre két hatalmas torony profilje vésődik az égbe: ennyi az, amit a félmillió nagy városból látni lehet. Akárcsak, mint mikor az ember Foligno felől Rómához közeledik s az örök városból

közönségének bebizonyítása, hogy van érzelme az igazi művészet iránt.

A *Művész* ház műpártoló szakosztályának előkészítő bizottsága a következőképpen alakult meg:

Hlatky Endre főispán, a nagyváradai szakosztály elnöke, Gróf *Teleky* Géza, a Művész ház elnöke. *Könyay* Elemér, a Művész ház titkára. *Rózsa* Miklós dr, a Művész ház igazgatója, Adorján Emil dr, Balla Vilmos dr, Bodó Sámuel dr, Bölönyi József, Berkovits Ferenc dr, Berkovits René dr, Dukesz István dr, Dénes Sándor dr, Ertsey Péter dr, Fetsner Antal, Fráter Imre dr, Fráter Barna, Hoványi Géza dr, Huzella Gyula, Karácsonyi János, Kepes Miklós, Kabos Béla dr, Kozáry Gyula dr, Kurländer Ede dr, Lányi József, Miskolczy Ferenc, Mezey Mihály, Márkus László dr, Mangra Vazul dr, ifj. Moskovits Mór, Moskovits József dr, Medvigy Gábor dr, Némethy Gyula dr, Pallay Lajos, Rimler Károly, Rádl Ödön dr, Rimánóczy Kálmán, Radu Demeter, Schwartz Ferenc, Sarkadi Lajos dr, Sámson Márton dr, Telegdy József, Várady Zsigmond dr, Várady Ödön dr az előkészítő bizottság tagjai.

Ez az illusztris bizottság Nagyvárad társadalmához a következő felhívást bocsátotta ki:

Mi alulírottak, mint a *Művész* ház nagyváradai szakosztályának előkészítő-bizottsága, azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk Nagyságodhoz, hogy mint társadalmunk o'y tagja, aki minden kulturális törekvés buzgó pártolója és támogatója, tegye lehetővé azoknak a művészi céloknak elérhetését, melyeket a *Művész* ház maga elé tűzött, azzal hogy a *Művész* ház tagjai közé belép. Egyben tisztelettel kérjük, hogy a Művész ház nagyváradai szakosztályának e hó 19 én, pénteken d. u. 5 órakor a Városháza tanácstermében *alakuló nagygyűlést* megjelenésével megtisztelni kegyeskedjék.

A felhívásnak — reméljük — annál is inkább lesz fogadtatva, miután a *Művész* ház a csekély évi 20 korona tagsági díjért olyan előnyöket nyújt tagjainak, amiről egyetlen kulturális intézmény sem. Megilleti ugyanis a tagokat: 1. Állandó belépőjegy, amely érvényes

egy darabig nem lát egyebet, mint Michel Angelo égbe emelt Pantheonját, a San Pietro gyönyörű kupoláját. Közélső a kölni dóm aránylag kisebbet mutat: alig hisszük el a 144 méternyi hosszúságot. Annál impozánsabb belsője; mikor a nyugati kapu belépve fölérünk a toronymagasságu bolozatra, melynek csúcsai 45 méternyi magasságban kapcsolódnak össze, szinte megdöbbenünk, fejünk szédül, szemünk érzéki becslése megzavarodik s az egész csodaépítmény hihetetlenül karcsu pillércsomóival, óriási üvegfestményekkel teljesen áttört falaival, iszonyu arányaival a fölséges, szinte a mérhetetlen érzetét támasztja lelkünkben...

Mit mondjak még, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy legalább egy akkordját megpenditsem az önök lelkében annak a dallamnak, mely végig rezgett lelkemem *Mann*ól Kölnig? Egy egész nagy nemzet sok évszázados küzdelmei, vívódásai, epedése, vágyakozása, megvalósult álmai lengenek a gyönyörű folyam fölött; ha nem is a mi édes magyar nemzetünké, mint nemzeti, mint nemes nagy érzés dallama, megkapja ez a magyar szívet is. Hadd végezzem tehát Charlotte Franke Roesing gyönyörű verseivel:

O Rhein, du Schmuck und Edelstein
Gleich schimmerndem Opale
Fügst du der zeiten Ring dich ein
Mit farbdurchglühtem Strahle;
Viel Schiffe ziehen von Tal zu Berge,
Es singt der Fürst dir, wie der Ferge
Die alte Sehnsuchtsmelodei:
Mit deinen stolzen Wogen zieht
Das tiefe Lied, das tiefe Lied
Der Heimatslust eim Rheine.

ugy a nagyváradai, mint a budapesti tárlatok látogatására, valamint a Művész ház irodalmi estélyeire. 2. Tíz darab tiszteletjegy. 3. A *Modern Művészet* című művészeti folyóiratot amelynek előfizetési díja nem tagok részére évi 20 kor, a Művész ház rendes tagjai ingyen kapják. 4. Megilleti a tagokat évenként egy nyereségy-műtárgy a Művész ház sorsolásán. A legnagyobb nyereségy-műtárgy értéke: 1000 korona, de a legkisebb nyereségy értéke is meghaladja az évi 20 korona tagdíjnak legalább is kétszeresét. A Művész ház ugyanis a magyar művészek tartják fenn s hogy az ezzel járó terheket elbírassák, meghozták az egyesületnek ezt az áldozatot, hogy majdnem ingyen bocsátják műveiket a sorsolás céljaira az egyesület rendelkezésére. 5. Indítványozási és szavazati jog a közgyűlésen. Az egyesület kiállításain eladásra kerülő műtárgyak vételárából 5 százalék kedvezmény. Ennyi kedvezmény mellett igazán nem csoda, ha a Művész ház tagjai százával szaporodnak!

A titkári hivatal közli velünk, hogy aki a vernissage napjáig belép az egyesület tagjai sorába, annak azonnal kiállítja tagsági jegyét, amely már ugy a nagyváradai tárlaton, mint a rendezendő matinékre is érvényes. Éppen ezért a tagsági belépési nyilatkozatok lehetőleg az alakuló ülés hatánapjáig (péntekig) küldendők be a *Művész* ház titkári hivatalába, (Vármegyeháza), hogy a tagsági jegyek nyomban kiállíthatók és szeptember 21 én, vasárnap d. e. 11 órakor a Vármegyeház dísztermében tartandó ünnepélyes veraissagon és a kiállítás tartama alatt rendezendő matinékon és irodalmi estélyeken belépőjegyük felhasználhatók legyenek. A 20 korona évi tagsági díj vagy a Művész ház pénztárához (Budapest, Váci u. 9.) 1910. október hó 1-ig küldendő be, vagy kifizethető a Művész ház titkári hivatalában Nagyváradon (Vármegyeháza) is.

A nagyváradai szakosztály megválasztott tagjai: *Hlatky* Endre főispán a szakosztály elnöke, továbbá *Teleky* Géza gróf, *Rózsa* Miklós dr. és *Könyay* Elemér főtitkár által aláírt díszes tagsági oklevelet (dekrétumot) kapnak, melyek szétküldését már ma megkezdte a *Művész* ház titkári hivatala.

Veronika regénye.

Négy hónap óta érdekes szökevénye van Biharmegye egyik kis községének Feketetőrnak, mely eddig arról volt nevezetes, hogy a kíváncsi tekintetben versenyzett akár melyik nagy községgel. A kis községből kíváncsi útján került el *Tripa* Veronika román leány. Veronika a község legszebb leánya volt, de szegény volt s alig tudta összerakni azt a pénzt, ami a kíváncsi útjához szükséges. Ugy látszik nem is érte el tulajdonképeni célját, a kincstermő Amerikát, mert hosszú kóborlás után Oroszországba jutott egy elég jeleaték-telen faluba, amelynek minden nevezetessége: *Veljevic Redo Reró* dúsgazdag ember volt, aki mint nőtelen ember élt napjait.

A mi kis román lányunk utközben megismerkedett a gazdag oroszral, aki rövidesen feleségül vette a szegény leányt. Veronikának jó dolga volt a gazdag orosz mellett, aki minden kényelmet biztosított az eddig csak nélkülözéseket ismerő leánynak. Pár évig zavartalanul élt Veronika az idegenben.

Az idén azonban Oroszországban nyugtalan állapotok kezdtek uralkodni és senkinek sem volt biztonságban az élete, különösen abban a kis faluban, ahol a közbiztonságra alig számított valaki. Az eddig jómódban élő menyecske állandóan remegett és elhatározta,

hogy e nagy, de kényelmetlen jólétét az ő régi falujával cseréli fel.

Egy őrizetlen órában a legszükségesebb ruhaneműket és egy kevés pénzt magához véve ott hagyta Oroszország veszedelmes jó létét és utnak indult Magyarország felé. A határokon minden nehézség nélkül jutott keresztül s itt kerülő utakon egyszerre odahaza termett szüleinél, akik nagy örömmel fogadták a már elveszettek hitt gyermekeket. Az odahaza való élet zavartalanul folyt egészen tegnapig. Legfeljebb az ismerősök jártak csodájára a menyecske lett Veronikának, aki annyi borzalmas dolgot tudott beszélni az oroszok országaról.

Tegnap azonban az orosz konzultól levél érkezett az alispánhoz. A hátrahagyott férj ugyanis sehogysem tudott beletörődni az új életbe és mindenáron vissza akarja szerezni magának a megszokott asszonyt. A faképnél hagyott gazdag férj a budapesti konzul utján kéri az alispánt, hogy megszokott feleségét fogják el és vigyék vissza neki *Szevodára*. Hogy mi lesz a kérelem eredménye még nem lehet tudni. A vármegye nem tud vele mit csinálni, mert még ilyen dolga nem akadt soha.

UJDONSÁGOK.

A 80 éves király.

Ötönapra készül ma két birodalom népe. Az uralkodó 80 ik születésének jubileumát méltó, komoly ünnepi keretekben akarja megünnepelni. Az ünnepély ma veszi kezdetét.

Ischlben.

Ischlben a király 80 ik születése napja alkalmából tartandó családi ünnepélyen a királyi család tagjai közül a következők lesznek jelen: *Ferenc Ferdinánd* trónörökös és neje, *Hohenberg Zsófia* hercegnő, *Mária Terézia* és *Mária Annuciata* főhercegnők, *Ferdinánd Károly*, *József Ferdinánd*, *Peter Ferdinánd*, *Henrik Ferdinánd*, *Károly István*, *Albrecht Károly*, *Leó Károly*, *Vilmos*, *Fenő*, *Lipót Szalvátor*, *Rainer*, *Lipót* főhercegek, és *Krisztina*. *Mária Terézia*, *Eleonora*, *Mechtildis*, *Blanka*, *Mária Immakulata*, *Matild* és *Erzsébet Henrietta* főhercegnő, *Margit* és *Ágnes* főhercegnők *Mária Jozefa* főhercegnő, *Ferenc Károly* és *Miksa* főhercegek, *Frigyes* főherceg és neje *Izabella* főhercegnő leányaikkal, *Gabriella*, *Izabella*, *Mária* és *Alice* főhercegnőkkel, *Albrecht* főherceg, *Klotild* főhercegnő és *Erzsébet Henriette* főhercegnő, *József* főherceg és neje *Augusta* főhercegnő, *József Ferenc* főherceg, *Seefried* gróf és ferje, gróf *Seefried Windischgatz* O.ó herceg. Kivülök *Cumberlandi* hercegi család, *Dön Alfonz* bourbon herceg és neje, *Fülöp* württembergi herceg és neje érkeznek az ünnepnapra Ischlbe.

Nagyváradon.

Ma este már örömfényben fog uszni Nagyvárad városa. Az ablakok ki lesznek világítva, jelképezve a község lángoló örömét a felet, hogy a magyarok Istene ily magas kort engedett megérni szeretett királyának.

A megye és a város törvényhatósága díszközgyűléseket tartanak, ahol ünnepi beszédekben fogják méltatni az ősz uralkodót. A templomban hálaadó istentiszteletek lesznek, melyeken Isten áldását kérik a király munkájához.

A hadsereg fogja kifejtetni a legnagyobb fényt. Ez fogja az ünnepnapot teljesen megünnepelni. A hadapródok a holnapi nagy na-

pon esküsznek fel s kapják a tiszti kardbojtokat. A legénység szintén ünnepegni fog.

A megyén ma délelőtt a szakosztály fog foglalkozni az ünnepély előkészítésére kiküldött bizottság javaslatával, amelyet már módunkban volt ismertetni. A városi tanácsban szintén ma kerül tárgyalás alá az ügy. A város részéről a királyhoz intézendő hódoló felirat szerkesztésével dr. Cseresnyés Béla van megbízva.

* **Személyi hírek.** Dr. Karsch Lollion apát-kanonok Kőszegről és Dr. Bundala Mihály prépost-kanonok Reichenhallból, hat heti nyári üdülés után Nagyváraadra érkeztek.

* **Uj gazdasági tudósító.** Zathureczky István az élesdi kerület képviselője a földművelésügyi miniszter megbízatása folytán gazdasági tudósítóként működött Czéczkén. Most, hogy képviselővé választották eme tisztségéről lemondott s az alispán helyette utódul Szász Mihály cécei lakost hozta javaslatba.

* **Kertészlak a Bunyitay-ligetben.** Kőszeghy József főmérnök tegnap javaslatot terjesztett be a várositanácshoz a Bunyitay-ligetben építendő kertészlak tárgyában. E szerint a ligetben egy a körülménynek megfelelő lakot építenének, mely 5732 koronába kerülne. A kertészlak által a ligetben való örökös lenne nagyon előmozdítva. Csodálkozunk rajta, hogy Kőszeghy főmérnök ezzel a tervével újabb kiadást akar zudítani a város nyakába. Tudomásunk szerint ugyanis a város boldog emlékü Szmezsányi Pál megyés püspöktől a ligetben lévő szilárd épületet, amelyet a gazdasági kiállításra készítettek, egyenesen kertészlak céljaira kérte el és kapta meg a város. Ha pedig már van egy kertészlak mi szüksége van akkor egy újabbra? Vagy talán már az ajándéképület nincs meg? Mi van ezzel az épülettel, milyen célra használta a város.

* **Katonák a csékei járásban.** A magyarcsékei járásban a 33-ik gyalogezred e hó 26-tól 30-ig gyakorlatokat fog tartani. Az ezred legénysége Hollód, Venter, Rogoz, Kis-dombrovia, Szombatság és Tasádó községekben lesz elszállásolva. A gyakorlatokról most értesítette a parancsnokság a magyarcsékei főszolgabíró, aki a járásban a megfelelő intézkedéseket fogantatosította.

* **Cimbejelentő lapok a postán.** Kossuth Ferenc volt kereskedelmi miniszter 1907-ben egy újítást hozott be a postán, az úgynevezett cimbejelentő lapokat, hogy ezáltal, különösen a fürdőzők és turistaközönség postaküldeményeinél előfordulni szokott kéréseket lehetőleg a minimumra redukálja. Az intézmény csak próbaképen lépett életbe és kitűnően bevált. A kereskedelmi miniszterium ezért a bevált újítást most véglegesíti. A fürdőző és turistaközönség nem kénytelen tehát a címváltozást az illető postahivatalnál személyesen, vagy díjköteles levélben bejelenteni, elegendő ha a fürdő és nyaralóhelyeken a tulajdonosoktól díjmentesen kapható cimbejelentő lapokat, kellőleg kitöltve, a levélgyűjtő szekrénybe bedobjuk. Természetesen a cimbejelentő lapokat csakis azon postahivatalhoz lehet címezni, melynek kézbesítési körében az illető lakik és így ott ismeretes.

* **Panaszból letartóztatott.** Tógyer Juliánna és Szabó Róza rézbányai illetőségű cselédleányok folyó hó tizennegedikén este kilenc óra tájban Nagyváraadra érkeztek s maguknak szállást kerestek. — Utközben lovagra tertek szert, aki őket elcsalta lakására.

— Hogy-hogy nem, a lovas Tógyer Juliánát valószínűleg szerelmi ügyből kifolyólag megütölte. — Tógyer Juliánna ezt elpanaszolta a rendőrségen, hol az ügy a nyomozás közben érdekes fordulatot vett — Eppen Tógyer Juliánna kihallgatása alkalmával jelentkezett a rendőrségen a rézbányai csendőrség és előadta, hogy nevezett cselédleányt gyermekkitétel miatt már régebbi idő óta kórosítja. Kihallgatása alkalmával Tógyer Juliánna bevallotta, hogy öthónapos kis gyermekét hűtlen szeretőjének egy erdőben levő kunyhója elé helyezte. — A rézbányai csendőrség ennélfogva a panaszból hirtelen gyanúsítottá vált cselédleányt az illető es kir. ügyészséghez szállította.

* **Leesett a padlásról.** Végzetes szerencsétlenségnek esett áldozatul tegnap délután Nagy Sándorné szalárdi lakos. Felment a padlásra, hogy az aprójóságnak szemet hozzon a létra azonban véletlenül a fal mellől lecsuszott és az asszony a földre zuhant. Az esés következtében az asszony súlyos sérüléseket szenvedett és pár órai kielődés után agyrázkódásban meg is halt. A vizsgálat megállapította, hogy az asszony saját vigyázatlanságának esett áldozatul, amennyiben a létrát ferdén támasztotta a falhoz.

* **Belefult a dézsába.** Feketebátor községben megrendő gyermektragédia történt hétfőn délután. Andor Flórián parasztagdalmástól éves kislánya az udvaron őrületlenül játszadozott s közben egy vízzel telt dézsához jutott, amelybe beleesett és belefult. A szülők csak jó idő múlva lettek figyelmesek a kislány távollétére és azonnal keresésére indultak. De hiába keresték, nem lelték sehol. Átkutatták az egész udvart és kertet, sőt még a szomszédos házakat is, míg végre nagy megrökönyésükre megtalálták az udvaron levő dézsában a kisleányt, de már teljesen hidegen és kimeredve. A megindító szerencsétlenségről értesítették a nagyváradi kir. ügyészséget, mely elrendelte a vizsgálatot, hogy nem terheli-e a szülőköt gondatlanság a kislányka tragikus halálában.

* **A Püspökfürdő vendégei.** Az idei nyár nem igen kedvez a fürdőzőknek, ennek dacára a Püspökfürdő nyári szezonja élénk s a fürdőző község éppen oly előszeretettel kereste fel a gyógyvizéről hírneves fürdőhelyet, mint városunk szórakozni vágyó előkelő községe. A fürdő népszerűségének legszebb bizonyítéka a pompásan sikerült nyári mulatságok. A nyár összes s kerültebb mulatságai a Püspökfürdőben zajlottak le, mert a rendezők régi tapasztalatból tudják, hogy nyári mulatságokra pompásabb helyet nem találnak a Püspökfürdőnél. Kernács János fürdőbéri éről évre teljes odaadással buzgólkodik a község kényelmének kielégítéséről. A kitűnő fürdő összes helyiségeit elfoglalták a vendégek. A jelenleg ott időző állandó fürdővendégek névsora a következő:

Kubinyi Gyula állomásfőnök Tiszaföldvár, dr. Ficzek Jenő és neje Nagyváradi, Jakobovits Béla Nagyváradi, Sinka Gyuláné és gyermekei Debrecen, Somossy István biztosítási hivatalnok és családja Debrecen, Takács Sándorné magánorvos Debrecen, Wollak Jenő hivatalnok Budapest, Ruzicska Gyuláné és kis kis fia kereskedő neje Debrecen, Lukács Dániel hírlapíró és neje Budapest, Dutka Ákos hírlapíró és családja Nagyváradi, Rizvány Pál mérnök és családja Arad, Nagy Lajos városi számvevő és neje Debrecen, Lakatos Gyula vámmellenőr Nagyváradi, Csikszentsimoni Lakatos Mariska Nagyváradi, Fröblich Jánosné és leányai Nagyváradi, Palotay Armandé és gyermekei Nagyváradi, Aszódi Lipótné és gyermekei Nagyváradi, Rosenthal Jónás kántor és leánya Nagyváradi, Alexander Margitka Nagyváradi, Mazurek Pálné Szatmár, Mazurek Irén Szatmár, özv. Anlauf Jánosné magánzó Obecse, ifj. Erdős Albert és családja Nagyváradi, Galata József földbirtokos Karcag, özv. Schwarcz Adolfné kir. tanácsos neje és leányai Temesvár, Szász Béláné belügyminisztr.

tisztv. neje Budapest, Bakó Etelka állami tanító Nagyváradi, Bötsch Károly róm. kath. plebános Barlatalu, dr. Hirling János kath. plebános Uj-szász, Kovács Mihály kir. járásbíró Aradkisjenő, dr. Pajor Kálmán kir. táblabíró és családja Nagyváradi, Fenyvesi Kálmán kereskedő Székelyhid, Fried Mórítz gyáros és neje Boston, Grunwald Emilné keresk. muzeum levelezője neje Marseille, Nagy Odön nyug. honvédeztredes és neje Nagyváradi, Weisz Salamon és neje Szalonta, özv. Popper Dávidné magánzó Debrecen, Kis Lajosné árvaszéki ülnök neje és családja Arad, Koász Gyula nyug. jegyző Csaba, Schartheureider Istvánné magánzó Gyula, Sebauer Károlyné gyáros neje Debrecen, özv. Auspitz Adolfné Nagyváradi, Pércsy Sándor postatiszt Nagyváradi, Schmetz Antal kereskedő Gyula, Nyul Sámuelné, Berkovits Dávidné Debrecen, Kinál Antal vármegyei irattárnok és neje Nagykároly, Stern Mózes magánzó és neje Nagyváradi, Szokolay Istvánné máv. főmérnök neje és fia Marosvásárhely, Hajdu Isivánné földbirtokos Karcag, Hamernyik Béla főerdész és neje Apitín, Gyémánt Salamon kereskedő és neje Debrecen, Szatmár Gábor földbirtokos és neje Mezőtúr, Bagosi István, Varga József és családjaik Szalonta, Péczely Sándor jegyző Kisléta, Salamon Mór és családja Ósi, özv. Simonyi Zoltánné és fia Komádi, Vidovich Jánosné Gyula, özvegy Zuckerman Ábrahámné Nagyváradi, Schwartz Mártonné nagyiparos neje és családja Budapest, Zakariás Jenő tanító Nagyváradi, özv. Hacker Zsigmondné szállodás neje és leánya Székelyhid, Gerner Mátyás és családja Budapest, özv. Preschl Róbertné, Preschl Malvin áll. tanító Ref. Kovácsháza, Weisz Salamoné és családja B.-pest, özv. Csávic Miklósné, Kosik Józsefné és gyermekei Belényes, Goldsteinné Rosenzweig Róza és családja Nagyváradi, Lakos Pál Budapest, Vass Antal földbirtokos és neje Sz.-Somlyó.

* **Kávéház átvétel.** A Fekete-Sis-kávéházat ismét Sör Miksa, előbbeni tulajdonos vette át.

Szíves tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabászati akadémián nyert kitüntető oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaihoz. Pontos kiszolgálásért keszkesedik. Szíves pártfogását kérve tisztelettel:
HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfiszabók
Nagyváradi.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári újdonságok **REICHARD ARUHA-ZABA** megérkeztek, hol legegységesebb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

Gyermekjátékok, diszmiáruk, sportcikk, szerpentin, konfetti, ajándék és tombola tárgyak, a legújabb hangú gramofonok és lemezek gyári raktára. A legolcsóbb árban szerezhetők be

Gál Ferencz

diszmiáru kereskedésében, Nagyváradi, Rákóczi-ut Bazar épület.

* **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramtogyasztással. Ön égethet már 16 gyertyafényű Wolfram négyöt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

x **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében augusztus hó 16., 17., 18. és 19-én a következő pompás mozgóképek lesznek bemutatva: 1. *Ano Vadis*. 2. *Kolibri törpék mutatványa*. 3. *Ut a szívhez*. 4. *Sidi Midi váziskok*. 5. *Egy pár cipő*. 6. *Pali párbajozik*. 7. *Razzia a levegőben*. 8. *Róka vadászat*. Belépti díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéházi tulajdonosok.

Magyarázd meg nekem barátom

a természetnek ezt a csodáját: nyár derekán vagyunk, pompás idő van s én úgy meg vagyok hűlve, mint a legkeményebb téli időben. Mit tegyek? — Nagyon egyszerű; a nyári hurut nem ritkaság, a ki megkapja, vegyen egyszerűen egy dohoz valódi Fay-féle szodeni ásványvizet, illát és azzal elkergeti a bajt. Fay valódi pirulái biztosan és kellemesen hatnak, főleglegessé teszik az izzasztó kúrát és egyéb kényelmetlenségeket, a mellett nagyon olcsó is: egy dohoz csak 1 kor. 25 fillérbe kerül s minden gyógyszerárban és drogériában és ásványvízkereskedésben kapható.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert cs. és k. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

TANÜGY.

Iskolai hirdetés. Beiratások a nagyvárad ny. j. magárpolgári iskolába aug. hó 11-től kezdve még mindig folynak s tartanak szept. 4-ig d. e. 8—11 ig Szi'ági Dezső-utca 5. sz. I. em. Jelenkezni bármely osztályra az előző tanévi bizonyítvánnyal lehet. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek, kívánatra felelős elhelyezésről gondoskodás. Beiratásdíj 5 kor., könyvtár-díj 1 kor., nyugdíj 30 fillér, tandíj havi 16 kor. Ha e beírás kellő számú növendéket hoz össze, szept. 1-én az iskola megayillik s tekintve, hogy házi tanítóra költ ennyit havonkint akárbány szülő, a pártolást nemcsak megérdemli, hanem kéri is *Óé Dezső*.

	<p>Legolcsóbb és legmeghízhatóbb be- vásárlási forrás megnyitott. Uj áruház! Uj áruház!</p>	
	<p>Radó és Kertész női divat és menyasszonyi kelengyék áruhaza. Kossuth-u. 2. sz. Telefon 10-12.</p>	

SPORT.

Sport élet a Bunyitay-ligetben. A közmondás azt tartja, hogy az alkalom szüli a tolvajt. Ezt mi még megtoldhatjuk azzal, hogy ő szüli az erős és izmos sport-fiukat is Nagyváradon. Hogy milyen lanyha sport-élet volt nálunk még csak egy évvel ezelőtt is, azt hisszük, nem kell bizonyítanunk. Mióta azonban egy nemesszívű emberbarát a Bunyitay-ligetben egy művelt szórakozó helyet létesített, azóta önkéntelenül felelevenült a sport élet Nagyváradon is. Csak ki kell mennünk, különösen vasárnaponkint, a Bunyitay-ligetbe és meglátjuk a különbséget. Ime az a kicsi is (mert még sok tenni valóuk van

a Bunyitay-ligetben) hogy termi már is gyümölcsseit. Már a multkor megemlékeztünk, hogy a Nagyvárad Athletika Club (NAC.) labdarugó versenyt rendezett a kolozsvári ifjakkal. Most vasárnap pedig a debrecenieikkel mérték össze ifjaink erejüket. És pedig győzelmesen. A NAC. legyőzte a DTK-t. Ugy halljuk még több veseny is lesz az idén.

<p>Uj üzlet!</p>	<p>Uj üzlet!</p>
<p>GÁL FERENCZ</p>	
<p>dizsmü, játék és sport áruhaza</p>	
<p>a legtisztább hangu gramofonok és lemezek gyári raktára</p>	
<p>Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.</p>	
<p>Uj üzlet!</p>	<p>Uj üzlet!</p>

TÁVIRATOK.

A verseci választás.

Versec, aug. 16. Reggel 9 órakor kezdődött a választás Karátson Lajos honvédelmi államtitkár, munkapárti és Heegn Reinhold pángermán jelölt között, Déli 12 órakor Karátsonnak volt 410. Heegnek 330. A választás d. u. 4 órakor ért véget s Karácsony államtitkárt 350 szótöbbséggel Versec képviselőjévé választották.

A krétai veszedelem.

Athén, aug. 15. Az angol, orosz és francia ügyvivők figyelmeztették a görög kormányt a krétai jelölések veszélyes voltára. A kormány azt válaszolta, hogy ez az ügy kívül esik a hatáskörén, mindazonáltal megígérte, hogy a nagyhatalmak azon álláspontja mellett fogja magát exponálni, amely szerint a krétai jelölések visszavonandók.

Merénylet készült Fallières ellen.

Bern, aug. 16. Genfben letartóztattak egy Sinner nevű anarchistát, mert a laussanei anarchista ujságban felhívást közölt »Tell Vilmos fiaihoz«, hogy öljék meg Fallièreset.

Róma, aug. 16. Az olasz-svájci határon a rendőrök ezrei örködnek, mert az argentinai rendőrségtől jelentés jött, hogy három veszedelmes anarchista Olaszország felé utazott és céljuk megölni Fallièreset.

<p>Friedländer I. Izsó</p>
<p>angol divat-szabó</p>
<p>Nagyvárad, Szt János-utca.</p>

SZERKESZTŐI PÓSTA.

R. B. J. A két tót életkép egészen sikerült. Ebben az irányban folytassa Mindkettőre sort kerítünk.

B. Gy. (Helyben). Még kezdő ember munkája. Később, több gyakorlattal fog talán közelhelőt is irni.

Sz. Gy. Jó dolog. Legközelebb közöljük.

A szerkesztőség tisztelettel
Dr. VUSKICS GYULA.

<p>CZAPPALVI JÓZSEF</p>
<p>mázoló, épület és butorfestő</p>
<p>Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.</p>
<p>Helyi és vidéki telefon szám: 1001.</p>
<p>Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kertü butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítik.</p>
<p>Tisztelettel Czapfalvi József.</p>
<p>358</p>

NYILTÉR.

<p>BÚTOR</p>
<p>jó kivitelben, jutányosan</p>
<p>REISZ</p>
<p>butorgyárában</p>
<p>Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.</p>

<p>FOGAK.</p>
<p>Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít kitűnő hirt nevű</p>
<p>Fogműtermében</p>
<p>Özv. Dr. Deákné</p>
<p>Nagyvárad, Kossuth-u. 2. (Fekete Sással szemben).</p>

VASUTI MENETREND.

ÉRVÉNYES MAJUS 1-TŐL.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Tvsz.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		
	7 00			2 00			9 35	Ind. Budapest k. p. u.	7 20					6 40			
	9 35	11 31		4 23		9 27	11 41	> Bpest ny. p. u.			7 30		1 50		9 55		
5 13	11 28	2 03		5 57	1 35	12 25	12 16	> Szolnok	12 46	3 44	5 39		11 38	3 49	7 22		
5 27		2 18			1 50	12 41		> Püspökladány	5 06	12 54	3 41	10 20	9 52	12 48	5 41		
5 43	11 49	2 33		+6 17	2 07	12 56		> Báránd	4 50	12 41				12 37			
6 07	12 04	2 52		+6 32	2 20	1 16	1 53	> Sáp	4 29	12 25		9 38	9 33	12 23	+5 20		
6 21		3 05			2 43	1 29		> Berettyóújfalú	3 59	12 05	3 00		8 56	9 19	12 05	5 05	
6 34	12 20	3 17			2 57	1 42		> Mezőpeterd	3 31	11 51			8 35				
+6 41								> Mezőkeresztes	3 16	11 33			8 17		11 41		
6 51		3 30			3 11	1 53		> Ártánd	+2 47			+8 07					
7 00	12 33	3 38			3 21	2 54	2 26	> Bors	2 37	11 26			7 54		11 30		
7 11	12 42	3 48		7 09	3 33	2 15	2 35	> Biharpüspöki	2 20	11 13	2 27		7 43	8 48	11 23		
	12 54	4 10	6 30	7 14		2 53	2 42	Érk. Nagyvárad	2 15	11 09	2 16		7 28	8 41	11 14	4 24	
	1 01	4 17	6 39			3 00		Ind. Várad-Velence	8 22	10 27	1 45		7 01		10 47		
	1 10	4 27	6 51			3 07		> Fugyivásárhely	2 09	10 18			6 51		10 38		
	1 20	+4 38	+7 05					> Szakadát	+7 53			+6 38			10 27		
	1 28	4 47	7 16	7 42		3 29	3 14	> Mezőtelegd	7 43	10 00	1 25		6 30	8 10	10 21	3 31	
	+1 35		+7 25					> Mezőtelki	+7 31				6 21				
	1 41		+7 33					> Czécske	+7 24				+6 14		10 09		
	1 47	5 02	7 59	7 55		3 45	3 29	> Étesd	7 17	9 44	1 12		6 09	+7 58	10 04	3 38	
	1 52	5 06	2 05			3 50		> Étesd megálló	7 10	9 38			+6 03		9 59		
	+2 00		+8 15					> Rikosd	+7 00			+5 56					
	2 12	5 25	8 30	8 15		4 09	3 52	> Rév	6 50	9 25	12 58		5 47	7 46	9 47	3 26	
	+2 16							> Rév megálló	6 39				5 41				
	2 22	5 33	8 38			4 17		> Zichy barlang	+6 33	9 16			5 36		9 39		
	+2 27	+5 38	8 43					> Vársonkolyos	+6 27	+9 13			5 31				
	2 37	5 49	8 55			4 31		> Brátka	6 15	9 04			5 21		9 28		
	2 45	5 57	9 04			4 39		> Jádvolgy	5 38	8 55			5 12		+9 20		
	2 55	6 08	9 17	8 48		4 53		> Bucsa	5 26	8 48			5 03		9 13	2 34	
	+3 06		+9 30					> Feketető	+5 13				+4 50				
	3 24	6 30	9 49	9 03		5 12	4 44	> Csucsá	5 04	8 35	12 44		4 43		7 07	8 58	2 39
	5 20	8 27	12 28	10 31		7 18	6 25	Érk. Kolozsvár	1 30	6 04	10 31			5 21	6 49	1 06	

Nagyvárad—Vaskőh.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Vsz.
2 50	4 30	Ind. Nagyvárad	9 49	8 44
8 31	4 41	> Várad-Velence	9 38	8 32
+8 37	+4 56	> Rontó	+9 24	+8 15
8 31	5 05	> Félixfürdő	9 17	8 07
8 48	5 21	> Kardó	9 03	7 57
4 51	5 58	> Nyárló	8 57	7 47
4 46	6 11	> Magyargyepes	8 25	7 15
5 03	6 28	> Tasádfő	8 09	6 59
5 37	6 6	> Drágéseke	7 55	6 45
6 46	+7 03	> Magyarcséke	+7 36	+6 26
+6 47	+7 13	> Dúsed	+7 22	+6 12
7 01	7 56	> Szombatság-Rogoz	6 56	5 46
7 20	8 10	> Hollód	6 46	5 36
7 28	+8 17	> Gyanta	6 23	5 13
+7 42	8 31	> Fekete Kápolna	+6 14	+5 04
7 51	+8 39	> Solyom	6 00	4 50
8 07	+8 49	> Belényesörvényes	+5 53	+4 43
8 13	8 59	> Borz	+5 43	+4 33
8 27	9 11	> Belényesujlak	5 34	4 24
8 41	+9 23	> Sonkolyos	+5 22	+4 12
9 08	9 44	> Fenes	+5 11	+4 01
9 19	+9 54	> Feléy	+5 01	+3 51
9 35	10 07	> Dragonyesd	+4 42	+3 32
9 49	+10 18	> Szudrics	+4 31	+3 21
10 08	+10 28	> Riecy	+4 19	+3 09
10 24	10 49	> Lunka-Rézbánya	+4 05	+2 55
		Érk. Vaskőh-Barest	3 58	2 00

Vészto—Kötegyán—Hollód.

Vv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Vv.
6 18	5 10	Ind. Vészto	9 20	4 02
6 36	5 28	> Okány	9 02	3 42
6 52	5 43	> Gyanta	8 43	3 21
7 01	5 52	> Sarkadkeresztúr	8 33	3 10
7 15	6 07	> Méhkerék	8 15	2 50
7 23	6 14	Érk. Kötegyán	8 06	2 40
8 01	6 56	Ind. Kötegyán	7 19	2 15
8 14	7 11	> Pósa	7 07	2 02
8 33	7 26	> Illye	6 57	1 51
8 47	7 41	> Csegöd	6 34	1 31
8 57	7 51	> Erdőgyarak	6 25	1 21
9 06	8 01	> Árpád	6 16	1 11
9 21	8 57	> Feketebátor	6 06	1 00
9 35	8 42	> Feketetőt	5 44	12 32
10 00	9 17	> Tenke	5 24	12 10
10 20	9 46	> Rippa	5 12	11 53
10 32	9 53	> Mocsár-Gyanta	4 51	11 21
10 42	10 11	Érk. Hollód	4 45	11 09

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

Vv.	Tvsz.	Oda. — Vissza.	Vv.	Tvsz.
9 30	7 50	Ind. Szombatság-Rogoz	6 41	4 57
9 59	+8 19	> Nánhegyes	+6 14	+4 30
10 09	8 29	Érk. Dobrest		6 04

Nagyvárad—Békescsaba—Szeged—Arad.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.
6 12	8 13	10 20	1 13	4 45	7 40	Ind. Nagyvárad	8 28	9 40	12 05	3 10	4 00	8 10
6 22	8 13	10 30	1 25	4 56	7 59	> Óssi	8 14	9 29	11 52	2 57	3 49	7 59
6 29	8 33	10 48	1 48	5 15	8 23	> Less	7 54	9 12	11 30	2 35	3 33	7 43
6 44	8 44	10 56	2 00	+5 25	+8 33	> Gyapju	+7 40		11 14	+2 20	3 22	7 26
	+9 13	11 03	2 19	5 34	8 45	> Csétfá	7 30	8 54	10 33	2 10	3 15	7 26
	+9 20		2 31		+8 56	> Pusztaradvány	+7 17		10 38	+1 47		
7 08	9 27	11 16	2 39		+9 04	> Madarász	+7 09		10 30	+1 40		
	+9 40		2 51	6 02	9 24	> Nagyszalonta	+7 02	8 31	10 22	1 33	2 51	7 08
7 28	9 59	11 44	3 07		+9 38	> Pusztaharmód	+6 45		10 05	+1 16		
7 39	10 11	11 53	3 27	6 24	9 9	> Kötegyán	6 11	7 54	9 52	+1 04	2 32	6 43
7 47	10 23	+12 02	3 53	+6 42	10 10	> Sarkad	5 54	7 41	9 29	12 44	2 22	6 33
	+10 27	+12 05	3 58	+6 45	10 10	> József szanal.	5 45		9 15	12 30	+2 12	+6 21
7 58	10 39	12 18	4 12	6 57	10 21	> Gyulai városerdő	5 36	+7 26	9 10	12 25	+2 03	
	+10 51		4 27	+7 07	10 37	> Gyula	5 25	7 18	8 56	12 14	2 01	6 10
8 17	11 04	12 37	4 42	7 18	11 11	> Biczere	+5 05	+7 05	8 36	+1 53		-6 10
	12 12	8 29	6 54	9 00		Érk. Békescsaba	4 4	6 56	8 18	11 43	1 38	5 48
10 45	2 48	4 22	9 11	10 01	7 40	Érk. Arad		5 09		8 18	11 25	4 16
						Érk. Szeged-Rókus		3 39			10 59	3 01

Nagyvárad—Gyoma.

Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Vv.
6 19	1 43	Ind. Nagyvárad	9 23	8 12
6 38	2 02	> Ossi	9 06	8 16
6 51	2 13	> Új Palota	8 43	7 7
7 05	2 30	> Gyires	8 33	7 40
+7 19	+2 48	> Vize-Gyán	+8 17	+7 7
7 26	2 50	> Körösszeg	8 11	7 17
7 37	3 00	> Nagy-Hacsány	7 59	7 07
7 57	3 19	> Sza ál	7 43	6 6
8 14	3 35	> Nagy-Tóti	7 22	6 31
8 26	3 47	> Komádi	7 10	6 20
8 44	4 04	> Iráz	6 52	5 50
9 17	4 32	> Kót	6 38	5 49
9 42	5 01	> Vés tő	6 13	5 25
10 25	5 41	> Szeghalom	5 44	4 30
10 41	5 56	> Körösladány	5 25	4 12
10 58	6 12	> Kéthalom	5 15	4 02
11 42	6 38	> Dávaványa	4 47	3 20
12 00	6 53	> Óz dmajor	4 17	2 55
12 23	7 18	Érk. Gyoma	3 56	2 35

Szekelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Szv.	Vv.
10 00	2 27	6 40	Ind. Szekelyhid	6 52	1 37	5 51
10 22	2 48	7 01	> Asszonyvásár	6 34	1 19	5 3

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen **Kecskeméthy István**

„NEMZETI“ kerthelyiségébe, hol üdülést, kellemes szórakozást, **ingyen,** kitűnő italokat és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —
mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelemes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

Moskovits Farkas és Tsa cipő- és csizmagyár

részvénytársaság Nagyvárad.

I. Fiók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Fiók:

Rákóczi-ut, Bazar-épület.

Ajánlja helybeli gyártmányait a legjobb anyagból és legszebb kivitelben szabott gyári
:: árak mellett. ::

Kálló István és Társa

műszaki és gazdasági

üzlet

N a g y v á r a d

TELEKY-UTCA 9. Dr Nemes palota ::

*Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön bánja,
Ha Fernolendt NIGRIN-jét nem használja.*

„Bihar“

Sörcsarnok

Kossuth Lajos-utca és Nagy-
o o piac-tér sarkán o o

Izletes konyha. Mérsékelt árak. Abonensek ebéd és vacsorára naponta felvételnek. Tisztán kezelt saját terméssü borok. Naponta friss sör, poharanként
o o 8 krajcár. o o

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

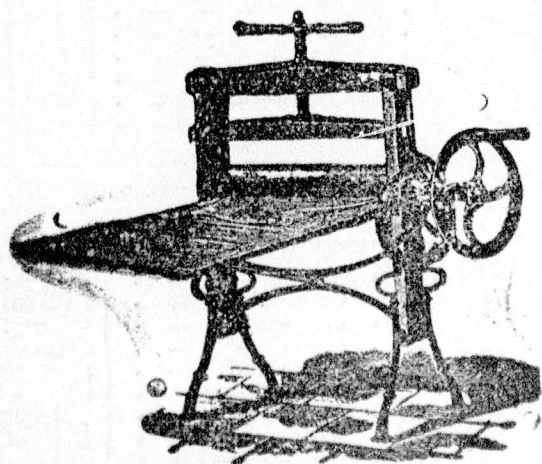
Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések felvételnek e lap kiadó-hivatalában

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ **NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.** állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

Jég szekrények legújabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

